

SPECIFICUL JOCULUI DIDACTIC ÎN ACTIVITĂȚILE INTEGRATE DIN GRĂDINIȚĂ

Valeria PEPENJI, studentă,
Facultatea de Științe ale Educației, Psihologie și Arte
Universitatea de Stat „Alec Russo” din Bălți
Conducător științific: **Iulia POSTOLACHI**, asist. univ.

Sommaire: *Cet article a comme point de référence, le rôle du jeu didactique en maternelle.*

Le résultat de l'évaluation de certains chercheurs tels que Lidia Granaci, Silvia Avram, Gherghina Novac mais aussi d'autres ont conclu que le jeu didactique en maternelle a un rôle assez important dans l'éducation et le développement des enfants d'âge préscolaire. Aussi, dans cet article, ils sont mentionnés le but, les fonctions, les formes d'organisation du jeu et divers exemples de jeux le plus souvent rencontrés à la maternelle. Cependant ce sujet n'a pas été suffisamment étudié mais il a été mis en évidence les principales caractéristiques de ce sujet.

Mots-clés: *jeu didactique, fonctions, but, caractéristiques, développement, éducation, maternelle.*

Din cele mai vechi timpuri jocul era privit ca munca depusă de copil, deoarece cea mai mare parte a activităților desfășurate de un copil presupune activitate de joc. Activitatea predominantă la vârsta preșcolară este jocul. Prin joc copilul se familiarizează cu activitățile de învățare necesare trecerii în învățământul primar.

Ideile pedagogice ale gânditorilor din Grecia Antică, care considerau jocul drept un mijloc de educație, au servit drept bază pentru dezvoltarea ulterioară a teoriei pedagogice. Astfel, prin intermediul jocului, copiii își îmbunătățesc experiența cognitivă, învață să manifeste o anumită atitudine – pozitivă sau negativă – față de ceea ce întâlnesc, își educă voința și, pe această bază formativă, își conturează profilul personalității.

În instituțiile de învățământ, afirmă Lidia Granaci [5, p.21], jocul este folosit ca mijloc de instruire și educare, de unde și denumirea de joc didactic pe care acesta o primește în literatura pedagogică de specialitate. Jocul este folosit în activitatea instructiv-educativă pentru a forma sau consolida anumite cunoștințe, priceperi și deprinderi. Jocul didactic este o metodă independentă de educație și instruire a copiilor. Jocul didactic pentru preșcolari este binevenit anume în asemenea ipostază: ca cel mai efektiv mijloc de organizare a activității comune a copiilor în munca instructivă. Astfel, folosirea jocului didactic de către educator poate fi considerată o metodă generală nu numai de instruire, dar și de educație.

Cunoscând locul pe care-l ocupă jocul în viața copilului, este ușor de înțeles eficiența folosirii lui în procesul instructiv-educativ, putem afirma că folosirea jocului didactic îl face pe copil să învețe cu plăcere, să devină mai activ, curios, curajos, să capete mai multă încredere în capacitățile sale. Jocul didactic poate fi folosit cu succes în captarea atenției preșcolarilor pe tot parcursul activităților didactice, asigurând înlăturarea plictiselii, a dezinteresului. Prin intermediul jocului, preșcolarul contactează cu cei din jur, ține cont de părerea celor din jur. Jocul didactic are bogate resurse de stimulare a creativității. Prin libertatea de gândire și de acțiune, prin încrederea în puterile proprii, prin inițiativă și cutezanță jocurile didactice devin pe cât de valoroase, pe atât de plăcute.

În urma studierii literaturii de specialitate, autorii Granaci Lidia [5, p. 75] și Dima Silvia [3, p.103], au ajuns la concluzia că există două grupuri de funcții instructiv-educative ale jocului didactic, și anume:

- *Funcțiile organizațional-pedagogice;*
- *Funcțiile conținutal-educative;*
- *Funcțiile organizațional-educative* pun în valoare jocul didactic în calitate de:
  - ✓ Instrument de organizare a muncii de instruire la lecție – jocul didactic are aplicare specifică la fiecare etapă a ei: la actualizarea cunoștințelor obținute anterior; la formarea noțiunilor noi și a procedeelelor de acțiune, la formarea dexterităților;
  - ✓ Formă de organizare a ocupațiilor și activităților extracurriculare și în grupa cu regim semi-intern (cluburi, cercuri, activități de dezvoltare generală, excursii);
  - ✓ Metodă de organizare a lucrului cu colectivul;
  - ✓ Formă de organizare a autoservirii.

Funcțiile conținutal-educative se exprimă prin faptul că ele servesc drept stimulent de educație intelectuală, morală, estetică, de educație prin muncă și educație fizică. Jocul didactic favorizează dezvoltarea forțelor fizice și psihice ale copilului în totalitatea lor. Acest lucru este deosebit de important pentru dezvoltarea intelectuală a copilului.

Eficiența jocului didactic depinde, de cele mai multe ori, de felul în care educatoarea poate să asigure o concordanță între tema jocului și materialul didactic existent, de felul în care știe să folosească cuvântul ca mijloc de îndrumare a elevilor prin întrebări, indicații, explicații, aprecieri.

Esența jocului didactic constă în faptul că preșcolarii soluționează probleme instructive într-o formă atractivă: depășind cu ușurință și plăcere anumite greutăți, ei capătă experiență de activitate intelectuală, capătă deprinderi de a folosi cunoștințele în diferite situații. Jocurile-călătorii, jocurile-sărbători oferă multe posibilități de educare la copii a sentimentului de admirație față de Patrie, de mândrie a apartenenței la poporul țării lor.

După Silvia Avram, jocul reprezintă un ansamblu de acțiuni și operații care, paralel cu destinderea, buna dispoziție și bucuria, urmărește obiectivele de pregătire intelectuală, tehnică, morală și fizică a copilului. Jocul nu constituie doar o distracție, ci o ocupație de timp liber care deține un rol important în formarea omului.

La alcătuirea și gestionarea jocului didactic educatorul trebuie să știe că jocul nu reprezintă un scop în sine, adică nu servește numai pentru distracția copiilor, dar și pentru instruirea lor. După Lidia Granaci, sistemul de dirijare a jocului didactic se compune din două blocuri:

Primul bloc presupune:

1. asigurarea organizațională și pedagogică a jocului;
2. dirijarea pedagogică nemijlocită a activității de joc a copiilor.

În organizarea jocului didactic, adică primul bloc al dirijării, se includ următoarele aspecte metodice:

- alegerea jocului în corespundere cu scopurile și problemele pedagogice;
- determinarea locului pe care îl ocupă jocul didactic printre celelalte metode de instruire și educație;
- determinarea numărului optimal de jucători;
- calcularea timpului de realizare a jocului în structura activităților;
- alegerea materialelor didactice pentru joc.

Blocul doi presupune trei etape de dirijare:

- introductiv-pregătitoare – este menită să trezească interesul și dorința copiilor de a se juca;
- funcțională – asigurarea realizării funcțiilor tuturor componentelor structurale ale jocului didactic;
- finală – totalizarea jocului. [5, p. 65]

Integrarea organică a jocului didactic în activitatea de învățare a preșcolarilor este de natură să contribuie la realizarea unor importante obiective ale formării personalității copilului. Anume prin intermediul jocurilor didactice, în grădiniță, copii asimilează noi informații, verifică și consolidează anumite cunoștințe, dezvoltă ca-

pacității cognitive, afective și volitive ale copiilor, se pot educa trăsături ale personalității creatoare, se asimilează modele de relații interpersonale, formează atitudini și convingeri despre tot ce îl înconjoară.

Jocurile prezentate, în majoritatea lor, au ca element dinamic întrecerea între grupe de copii sau chiar copiii întregului colectiv, astfel, se apelează nu numai la cunoștințele lor, dar și la spiritul de disciplină, ordine, coeziune, în vederea obținerii victoriei. Deseori în aceste tipuri de activități copiii simt sentimente și emoții precum bucuria, satisfacția.

Deseori educatorii, în scopul familiarizării copiilor cu noul spațiu de activitate, dar și pentru a le verifica cunoștințele și deprinderile de exprimare orală, la intrarea în grădiniță, apelează la următoarele jocuri ca: „Unde mă aflu?”, „Cine știe mai multe?” sau „Ce este?”.

Copii au tendința de a învăța și de a descoperi, de a ști și de a cerceta. În joc există libertatea spiritului care permite copilului să caute și să descopere idei noi. O perioadă mai lungă de joc pregătește copilul pentru intrarea cu succes într-o lume nouă și complexă, cea a învățării.

Prin joc, copilul, menționează Lidia Granaci [5, p. 71], are posibilitatea de a fi mai degrabă un inițiator în propria sa lume, decât o persoană manipulată și supusă disciplinei. Jocul didactic determină creșterea încrederii în sine a copilului și dorința de autodepășire, lăsându-i la îndemână libera opțiune, libera fantazie și imaginație. Copilul are nevoie ca tot timpul să se afle în activitate, timpul alocat pentru jocuri le oferă copiilor posibilitatea de a-și perfecționa prin practică dexteritățile. Acționând asupra sa prin jocul didactic, copilul câștigă încrederea în propriile sale puteri, fiind pregătit pentru abordarea problemelor de mai târziu.

Activitatea de joc este pentru preșcolar ocazia în care se simte „actor principal”, controlându-și în mod treptat comportamentele. În măsura în care se recunoaște ca fiind în centrul acțiunilor sale, jocul devine cadrul prielnic pentru formarea și dezvoltarea încrederii în sine a copilului. Jocul apare ca un divertisment, ca un mod de petrecere agreabilă a timpului, dar, mult mai mult decât atât, jocul devine activitatea fundamentală a copilului preșcolar.

La joc copilul nu așteaptă să fie invitat, jocul vine de la sine, își face loc în mod firesc pretutindeni în rândurile copiilor. Participarea la joc a copiilor reprezintă o modalitate de cunoaștere și de autocunoaștere. Activitatea copilului este strâns legată de cadrul și formele de comunicare în care apare și se dezvoltă. Ea poate fi neludică, preludică și ludică.

Activitatea de joc apare ca o activitate în care plăcerea comunicării și formarea personalității sunt inseparabile, jocul fiind experiența unei dobândiri progresive a autonomiei și prilej de experiențe individuale.

La elaborarea sistemului de jocuri didactice am pornit de la premisa că acest sistem trebuie să corespundă sarcinilor instructivă, dezvoltativă și educativă, care se bazează pe legități metodice, psihologice și educative. De aceea Gherghina Novac [4, p. 67] evidențiază următoarele baze ale sistemului de jocuri didactice: metodică, psihologică și educativă.

Prin *baza metodică* se înțelege accentul pe logica programei de învățământ la disciplina dată și a planului instructiv-educativ.

Baza psihologică constă în selecția jocurilor, luând în considerație dezvoltarea psihică a copiilor, posibilitățile de vârstă și interesele lor.

Prin *baza educativă* vom înțelege, în primul rând, orientarea morală a conținutului jocurilor pentru a asigura o educație armonioasă a personalității, forma, relațiile reciproce ale copiilor în procesul de joc, cum ar fi priceperea de a se juca în comun, de a coordona interesele personale cu cele colective, de a se ajuta reciproc și de a se bucura de succesul colegilor, a contribui la obținerea altor calități morale ale personalității, onestitatea, sinceritatea.

Marea varietate a jocurilor didactice practicate în grădiniță a impus necesitatea clasificării lor. Există mai multe criterii de clasificare a jocurilor didactice.

După Gherghina Novac [4, p. 27], scopul educațional urmărit:

- a) jocuri de mișcare (jocuri motrice) – care urmăresc dezvoltarea calităților, priceperilor și deprinderilor motrice;
- b) jocuri ce vizează dezvoltarea psihică – acestea se pot clasifica în:
  - jocuri senzoriale ce vizează, în principal, dezvoltarea sensibilității.

Se pot organiza jocuri diferite pentru:

- dezvoltarea sensibilității auditive;
- dezvoltarea sensibilității tactile și kinestezice;
- dezvoltarea sensibilității vizuale;
- dezvoltarea sensibilității gustativ-olfactive.

Jocuri intelectuale care, la rândul lor, se pot diferenția în:

1. jocuri vizând precizarea, îmbogățirea cunoștințelor (jocuri cognitive);
2. jocuri de dezvoltare a capacității de comunicare orală sau scrisă;
3. jocuri de exersare a pronunției corecte;
4. jocuri de atenție și orientare spațială;
5. jocuri de dezvoltare a memoriei;
6. jocuri de dezvoltare a gândirii;
7. jocuri de dezvoltare a perspicacității;
8. jocuri pentru dezvoltarea imaginației și creativității;
9. jocuri pentru stimularea inhibiției voluntare și a capacității de autocontrol;
10. jocuri de expresie afectivă.

După sarcina didactică urmărită cu prioritate, jocurile didactice se împart în:

1. jocuri pentru fixarea și sistematizarea cunoștințelor;
2. jocuri de verificare și evaluare a cunoștințelor, priceperilor și deprinderilor;
3. jocuri de transmitere și însușire de noi cunoștințe, care se folosesc numai în cazuri deosebite.

După conținut, jocurile didactice se pot grupa în:

1. jocuri didactice pentru cunoașterea mediului înconjurător;
2. jocuri didactice pentru educarea limbajului - ce pot fi jocuri fonetice, lexical-semantice, gramaticale;
3. jocuri didactice cu conținut matematic, jocuri logico-matematice;
4. jocuri pentru însușirea unor norme de comportament civilizate, formarea unor deprinderi și obișnuințe de conduită morală, de circulație rutieră, de cunoaștere a lumii din jur.

După prezența sau absența materialului didactic, deosebim:

- jocuri cu material didactic natural sau confecționat: jucării, jocuri de masă, imagini, diafilme, diapozitive, obiecte de uz casnic sau personal, mozaicuri, materiale din natură (conuri de brad, ghinde, castane, frunze, flori, scoici) ș.a.
- jocuri fără material didactic.

După locul pe care-l ocupă în activitate, jocurile didactice pot fi:

1. jocuri organizate ca activitate de sine stătătoare;
2. jocuri integrate în activitate, ca momente ale acesteia sau în completarea ei.

Jocurile didactice matematice constituie o formă de activitate plăcută, accesibilă, atractivă, ele trezesc interesul și curiozitatea, îndepărtează frica, nesiguranța, mobilizează copiii pentru o activitate rodnică, creativă. Prin joc, procesul de adaptare a metodelor și procedeele la particularitățile individuale ale copiilor în vederea atingerii scopului instructiv-educativ, se realizează mai ușor.

Dezvoltarea vorbirii copiilor constituie una dintre problemele de bază ale activității din grădiniță, învățământul preșcolar având ca obiective principale îmbogățirea vocabularului acestora, precum și însușirea corectă a structurii fonetice și gramaticale a limbii române. Utile, în acest sens, sunt jocurile:

- *De-a telefonul;*
- *Cuvântul interzis;*
- *Găsiți cuvântul cu sens opus;*
- *Lanțul literelor.*

Jocurile didactice matematice constituie o formă de activitate plăcută, accesibilă, atractivă, ele trezesc interesul și curiozitatea, îndepărtează frica, nesiguranța, mobilizează copiii pentru o activitate rodnică, creativă. Prin joc procesul de adaptare a metodelor și procedeele la particularitățile individuale ale copiilor în vederea atingerii scopului instructiv-educativ, se realizează mai ușor. Cele mai des folosite ca activitate integratoare sunt jocurile:

1. Determinați forma obiectelor;
2. Puneți semnele;
3. Adunați sau scădeți;
4. Rezolvă exercițiul meu etc.

Perioada preșcolară se caracterizează printr-o intensă dezvoltare a personalității, ceea ce imprimă noi caracteristici și dimensiuni sociabilității. Acestea își lasă amprenta nu numai asupra activității de învățare, dar și asupra celei de joc și asupra întregii activități ocupaționale a copilului.

Un preșcolar va fi apt pentru școlaritate atunci când va putea să-și exprime corect gândurile, intențiile și trăirile emoționale și, mai ales, va putea să verbalizeze adecvat, ceea ce vrea să comunice cu altul.

Deci, este capabil să stăpânească limbajul ca instrument de informare, de comunicare, de exprimare și de cunoaștere a spațiului înconjurător.

În concluzie, pot să menționez că prin intermediul activităților organizate în grădiniță, educatoarea urmărește să determine, în sens pozitiv, comportamentul copiilor, gândirea lor. Jocul, din punctul de vedere al copilului, nu se înfățișează ca o activitate, ci o plăcere, dar, din cel al educatoarei, este o preocupare instructiv-educativă de mare răspundere și cu mari valențe formative.

Copilul nu trebuie să acționeze într-o lume aleasă subiectiv și la întâmplare pentru că se pierde cel mai prețios mod de a influența, de a direcționa dezvoltarea sa pe plan psihic, moral și chiar fizic.

Prin acțiunea sa, jocul are următoarele rezultate: dezvoltarea spiritului de observație, interesul pentru cunoaștere, capacitățile de analiză, sinteză și calitățile atenției, îndemânarea, formarea capacității de percepere corectă și diferențiată a limbajului, articularea corectă a cuvintelor. Există o mare importanță a acestor două preocupări ale preșcolarilor, ambele trebuie utilizate și folosite împreună, deoarece numai așa se poate face continuitatea dezvoltării copilului și continuitatea procesului muncii educative.

Bibliografie:

1. AVRAM, S., MIHU, E. *Jocul didactic pentru preșcolari. Ghid metodic*. Focșani: Editura Terra, 2004. 24 p. ISBN 978-973-83-7013-5.
2. BACHE, H., MATEIAS, A., POPESCU, E., SERBAN, F. *Pedagogie preșcolară. Manual pentru școlile normale*. București: Editura Didactică și Pedagogică, 1994. 173 p. ISBN 978-9975-48-167-0.
3. DIMA, S. *Copilăria – fundament al personalității. Cunoaștere – Exploatare – Educare*. București: Editura Învățământul preșcolar, București, 1997. 303 p. ISBN 973-0-00470-6.
4. GHERGHINA, D., NOVAC, C., MITRACHE, A., ILIE, V. *Didactica activităților instructiv-educative pentru învățământul preșcolar*. Craiova: Editura Didactica Nova, 2005. 170 p. ISBN 9737905156.
5. GRANACI, L. *Educația prin joc: teorie și practică*. Chișinău: Epigraf, 2010. 191 p. ISBN 978-9975-109-34-5.
6. Jocului didactic matematic – rolul lui în dezvoltarea intelectuală a preșcolarilor de 3-5 ani [online] [cit 10 martie 2020]. Disponibil: <https://www.didactic.ro/materiale-didactice/jocului-didactic-matematic-rolul-lui-in-dezvoltarea-intelectuala-a-prescolarilor>
7. Copilul preșcolar și jocul didactic [online] [cit 10 martie 2020]. Disponibil: <https://vdocuments.site/copilul-prescolar-si-jocul-didactic.html>